

EDINOST

Glasiło Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edinci je moč«

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludna. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrente, »Nova tiskarna«.

Val dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrente« »Nuova Tipografia« vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Prebivalstvo na Primorskem.

(Dalje.)

Pisatelj je v svojej knjižici primerjal stanje Primorskega po narodnosti, kakor je bilo izračunano leta 1846, se stanjem po štetvi leta 1880. Po štetvi leta 1846. je bilo v Istri 228.000 prebivalcev in sicer 60.040 Italijanov, 31.995 Slovencev, 134.455 Srbo-Hrvatov in 1555 Rumuncev. Mej Slované pa je bilo štetih 13.970 prebivalcev, ki so sicer slovanskega pokolenja, pa so se bili uže skoraj popolnoma poitalijančili. Tudi je bilo uže tistikrat v Istri 56.820 takih Slovanov, ki razen svoje materinščine govore tudi italijanski jezik, taki prebivajo posebno v velikem delu koperskega okraja in Piranskem, Bujskem, Matavunskem, Rovinjskem, Poreškem, Vodnjanskem, Puljskem, v Voloskem, in Lošinskem okraju. Pisatelj meni, da je treba onih 13.970 poitalijančenih Slovanov računati k Italijanom in popraviti statistiko od tistega leta tako le: Leta 1846 je bilo v Trstu in okolici 8.470 Nemcev, 46.530 Italijanov, 25.300 Slovencev, skupaj 80.000 prebivalcev; na Goriškem 1.385 Nemcev, 61.899 Italijanov in Furlanov, 128.462 Slovencev, skupaj 191.746, v Istri je bilo pa 74.010 Italijanov, 152.470 Slovencev in Hrvatov, 1.555 Rumuncev, skupaj 228.035 prebivalcev. Prebivalcev v vseh treh Primorskih deželah je bilo torej leta 1846, 500.081, mej temi 9.855 Nemcev, 182.439 Italijanov, 306.232 Slovencev, Srbov in Hrvatov in 1.555 Rumuncev. —

Po statistiki leta 1880 pa je prebivalstvo vsega Primorskega narastlo na 610.688 prebivalcev, od katerih je spadalo 12.579 k nemški,

275.013 k italijanski in Furlanski, 320.463 k slovenski in hrvatski, 2121 k rumunski in 512 k drugim raznim narodnostim. Da se razloček še boljše razvidi, sledi narodnost razvrščena po procentih in pokaže se, da je bilo od vsega prebivalstva na Primorskem leta 1846: Nemcev 2%, Italijanov 36 1/2%, Slovencev in Hrvatov 61%, Rumuncev 1 1/3%; leta 1880: Nemcev 2%, Italijanov 45%, Slovencev in Hrvatov 52 1/2%, Rumuncev 1 1/3%.

Ako primerjamo torej narastaj prebivalstva z narastajem raznih narodnosti, pokaže se nam, da je italijanski element primerno največ narastel. V 36. letih je Primorsko prebivalstvo narastlo za 110.000 prebivalcev ali od vseh teh pride na Italijane 92.574, na Slovence in Hrvatov pa le 14.231, na Nemce pa 2724. Največ so se namnožili Italijani v Trstu. Uzroki so po pisatelju ti le: V začetku 6. desetletja našega stoletja so se odpravili v Trstu nemške normalne šole in je občina ustvarila samo italijanske šole, v okolici pa slovenske in italijanske; prav tako je občina Tržaška velikaansko trošila za srednje italijanske šole ter jih v zadnjih letih ustanovila vse polno. Potem uradujejo v Trstu tudi skoro vsi c. k. javni uradi ali izključivo italijansko, kakor sodnije, ali pa večinoma.

Nadalje je v Trstu kolonija 16000 italijanskih podanikov, katerih mnogi so jako bogati in zdatno uplivajo na boljši razvitek ital. narodnosti v Trstu.

Kakih 16 let sem se sploh v Trstu opazuje uže nervozno prizadevanje, da se kolikor mogoče vse, kar se v mesto prikaže, prej ko mogoče poitalijanči, katero delo se toliko lažje vrši, ker je v javnem življenju in v

kupčiji italijanski jezik v mestu skoro edini posredovalni jezik, in tako se godi, da se posebno manj omikani in politično malo izobraženi ljudje jako hitro poitalijančijo, in prav zato je bilo tudi pri zadnji štetvi zapisanih mnogo takih (na tisoče) družin in samcev mej Italijane, kateri so Slovenci, pa niti italijansko dobro ne umejo. Koliko je branjevcev slovenskih v Trstu, ki ves dan po italijansko hvalijo svoje blago, ali razum tega ne znajo še govoritine razumljivega stavka v italijansčini. Na Goriškem je nekoliko napredovala laščina, a nikakor ne tako, kakor v Trstu.

Tam so narodne meje jako dobro zatrjene in se ne dajo prekoračiti ne od ene, ne druge narodnosti. Italijansčina se le v mestu Gorici na škodo Slovencev širi in sicer tamošnji mestni svet po vsem dela po vzgledu Tržaškega mestnega zbora.

Mesto Gorica je štelo še v letu 1846, 13.297 prebivalcev, in mej temi je bilo 7.297 Romanov, (Italijanov in Furlanov), v letu 1880 pa je imelo to mesto 20920 prebivalcev in mej temi je bilo zapisanih 13.517 mej Italijane. V 34 letih je torej prebivalstvo Gorice pomnožilo se za 7.623 glav, ali od teh spada na Italijane 6220 glav.

Da so pri štetvi v Gorici prav mnogo Slovencev vpisali mej Italijane na enak način, kakor v Trstu, to se more lahko soditi. Jezične razmere Istre so v 34 letih še precej nespremenjene ostale, piše pisatelj; ali nam se vidi, da so Italijani tudi tam nekoliko v istini, nekoliko pa na papirji, pohrustali mnogo Slovencev in Hrvatov, kajti v letu 1846 je bilo v Istri 32 1/2% Italijanov, v letu 1880 pa 39 1/2%, torej so se pomnožili za 7%.

krene po stezici ob potoku navzdol in jezen izleče klobaso iz žepa ter jo zamlati v potok, v neki robido in žalosten odide v drugo vas, kjer je mnogo naprosil.

K malu potem pride blizu robide mačka in zapazivši klobaso, smukne na njo hotela jo požreti. A! ko se je loti, poditi jo jame nek glas: — kec, kec! — mačka je pa le pustiti noče, ampak uleče jo z seboj, ne da bi je začela gristi, pred njo hišo v vas. Tu se je z njo mučila, poprijela je ter zopet spustila, ker zmirom jo je nek glas iz klobase odlaševal.

Ko ona nič ne more storiti, pridruži se jej Svitin, kojega se pa mačka čisto nič ni bala. Podila ga je s tacco. Slednjič poprimate klobaso vsak za en konec in tako ulečata vsak sebi. Ko se v klobasi, prav pred nosom mačke, oglasi močen: kec, kec! — spusti ta svoj konec; pes pa vso na enkrat požre.

Po nekoliko trenutkih čuje tudi nes, da ga nekdo od zadaj naganja z: šk, šk! — glasom, s katerim se psi poka. V strahu jame teči in ker ta glas nikoli ne odjenja, teče še dandanašnji.

Da zadovolimo radovednosti, kak glas je bil oni, poredati nam je, da je bil to glas škrtalja, ki se je kdo ve kako prikradel v krovje truplo; iz tega prešel po črevah, koja so bila prascem dana, v truplo prascevo in nazadnje v klobaso, kojoj je berač v dar vdobil.

VI.

Po poti, ki je skozi gozd iz mesta v oddaljeno vas držala, hodil je popoldne potnik. Sredi gošče je bil holmec, v kojega znožju so rastle vitki topoli; blizav

Pisatelju se namreč prav nič čudno ne zdi, ako bi bilo 57000 Slovanov, ki so pred 34 leti znali še oba jezika, pozabilo svoj materin jezik. Tudi ni verjetno, da bi se zgodilo to pri vseh 57000; ali verjetno je, da se je mnogo Slovanov, posebno v Istrskih mestih poitalijančilo; toda celo mnogi istrski slovanski renegati še denes prav dobro govoré hrvatsko.

Popolnoma se vjemamo z gosp. pisateljem v tem, kar on piše o uzrokih take prevage italijanskega elementa v Istri; on pravi, da so uradi in sodnije italijanske po vsej Istri, in do novejšega časa se je podučevalo skoro v vseh šolah Istre v italijansčini; hrvatski in slovenski kmet rokodelci, delalci itd. bil je torej primoran saj toliko naučiti se ital. jezika, kolikor mu je bilo treba, da je mogel občeovati pri sodnji in sploh v javnem življenju.

Pisatelj pa tudi sam priznava, da se je tudi v Istri pretiralo število Italijanov na škodo Slovanom in da tudi njegove etnografske in statistične številke se le bližajo resnici; vendar pa morejo služiti za podlago prihodnjim enakim študijam.

S tem pripoznanjem pisatelj označuje na najlepši način svojo pisateljsko poštenost in objektivnost, k čemur mu moremo le čestitati.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Gospeska zbornica državnega zbora je 17. t. m. sprejela vse načrte dnevnega reda v drugem in tretjem čitanji, potem mnogo prošenj izročila vladi, da se nanje po mogočosti ozira, mej temi ono za vradbo de-

teh je bil ograjen prostor in pred tem mej topoli so stala vešala (gavge), na katera so v starem času hudodelnike obešali. Nekoč je bila v navadi obsodba na vešala, kar so pa v časih Marije Terezije opustili tako, da se dandanes le redko kdaj sliši o takej obsodbi. Na vešalih je viselo truplo umorjenega to jutro, in čakalo pokopanja.

Mož, ki je pot proti temu kraju ubiral, bil je ubog; ko dospel, sede malo v stran od vešal, da se malo odpočije ter gleda mrtvega hudodelnika. Bil je zadnji lepo obločen, imel je svilne nove škornje in zlato uro. Tedaj šine našemu potniku nekaj v misel. — Lepe škornjice in zlata ura ne rabe temu mrtliču gotovo nič; kaj, ko bi mu jih vzeli? Vsaj se to ne pravi krasti, ampak najti in vsaj, ako mu jih jaz ne vzamen, odneso mu jih gotovo oni, ki ga pogrebó.

Čevlje je imel mož res vse zakrpane in spredaj mu je nožni palec v svet molal, potreben jih je bil v resnici.

Približa se tedaj veselemu mrtvecu in vzame mu najprej uro ter jo utakne v svoj žep. Za tem mu jame izuvati škornje, kar pa ni šlo tako rado, ker noge so zatekle mrtvemu tako, da so jih bile škornje čisto polne: izuti ga ni mogel, zato si izmislil premeteni potnik drugo. Odreže mu v onem kraju, kder so se škornje končevali, nogo ter odnese na rami škornje in nogo. Ker se je noč uže storila, prosi v bližnji vasi za prenočišče in vdobi ga, ali v hlevu pri kravi. Pod jaslji postavi škornje, v drugi kot pa klobuk in zgornjo suknjo ter leže pod jaslji. Tu trdno zaspi.

Ko se drugo jutro še za rana vzbudi, stane in ogrnoevši si gorajo suknjo, išče,

PODLISTEK.

Iz ust naroda.

V trž. okolici slišal in zapisal Levin.

V.

V nekej hiši so imeli kravo. Vsaki krat, ko jo je gospodinja molzla, oglašalo se je: Molzi, mati, molzi! — Gospodinja ni vedela, od kot ta glas prihaja in mislila, da jo kak vaški fantalin na oknu oponaša ter se zato nič ni menila. Ko pa vidi, da se ta glas vsak dan ponavlja in se je prepričala, da je nihče ne draži in da se nekaj v krovju trupla glasi, spreletel jo je strah in zato drugi dan ni hotela iti več sama molzt, ampak poslala je dekle. Ko je ta jela molzti, čula je: Molzi, dekla, molzi in dosti mleka namolzi! Tudi ona ni hotela iti več molzt, in moral je iti hišni gospodar. Ko jo ta jame molzti, sliši: Molzi, oče, molzi! To se je gospodarju čudno zdelo in molzel jo je nekaj časa sam; ali slednjič se tudi on naveliča in sklene kravo ubiti.

Kravo res zakopljejo, predno pa meso razprodajo, dobro povsod po čevah in mesu preiščejo, kaj more v njej biti. Ali našli niso nič. Meso razprodade in čeva dade prascem.

Od tedaj se ni o tem čudnem glasu nič več slišalo in pozabili so uže vsi nanj. Za pust pa so zaklali enega kukca, naredili klobase, postavili jih nad ogenj v dimnik, naj bi se posušile. Minolo je po-

letje in z njim so zginole vse klobase iz dimnika, razven ene prav debele, koja je še gori visela. Neki dan je bila gospodinja sama doma in pospravljala po hiši, ko prileze k vratom nek berač: Lepo prosim — toži jej — dajte mi ubogajme, ljuba mati, od jutra nisem še nič jedel: prosim, dajte mi kosček kruha.

Gospodinja se je ubožček smilil, ali ni mu imela česa dati. Pridite pozneje — pravi mu — napravim vam malo kosila in kos kruha, zdaj ga nemam, ker ga imam še v p-či. Ker pa berač le noče oditi in jo mloprosi, stopi ona na stol in odtrga klobaso, ki je v dimniku visela, da jo beraču z besedami: Tu imate, zadnja je in hodite z Bogom.

Vesel lepe klobasice vošči berač ženi tisoč blagodarov o! Boga in vseh svetnikov in utakne klobaso v žep ter odleze opirajoč se ob palico.

Danes bodem imel dobro kosilo, mrmra sam pri sebi; Bog dan mnogo takih go spodinj; lahko bi si toliko naberačil, da bi dobro živel in še obogatel. V teh mislih dospel do druge hiše.

Stopivši na prag te hiše ponavlja svojo staro melodijo: — Prosim lepo, mati, usmilite se me in dajte mi kaj v bogajme; — in gospodinja mu je uže pripravljala kos kruha in nekaj kuhanega v skledi, ko se iz njegovega notranjega žepa oglasi: — Ne dajte ničesar beraču, ker ima klobaso v žepu — in gospodinja ga je odpravila brez vsakega daru. Istotako se je ubož- žen godilo v vsakej hiši one vasi. Minolo je uže poludne in nič ni še jedel: nobeden mu ni hotel dati nič zato, ker je v žepu klobaso imel. Prišedši na konec vasi,

želnih in občinskih doklad od železnice, ki so pod državnim oskrbom.

V seji gosposke zbornice 20. t. m. se je načelnik gorko spominjal zaslug umrlega dvor. svetovaleca Eitelbergerja na umetniško-obrtniškem polju. Ministerski načelnik je naznanil, da 22. t. m. cesar zapre državni zbor. Baron Helfert je predložil prošnjo geografske družbe za 5000 gl. podpore za ekspedicijo, ki se pošlje v Afriko, da preišče deželo na razvoju mej rekama Nil in Kongo. O tej prošnji se je začela takoj razprava, grof Khevenhüller jo je gorko podpiral in izročila se je vladi z naročilom, naj se nanjo, kolikor le mogoče ozira. Potem je poročal Bezecny o predlogi severne železnice. Govorili so o tej zadevi trgovinski minister, vladni zastopnik Wittek in poročevalec ter se je predloga v drugem in tretjem čitanju sprejela brez promembe. Nazadnje je načelnik izrekel zahvalo vladi za podporo in zbornica je s trikratnim vsklikom pozdravila cesarja, in ko je še vrhovni vladika Gangelbauer izrekel zahvalo načelniku sklenola se je seja in zasedanje.

Cesar sklene danes popoldne zasedanje državnega zbora v svojem gradu s prestolnim govorom. Nove volitve se utegno nemudoma razpisati, in poročja se, da se bodo vršile mej 8. in 15. junijem. Volilno gibanje je tedaj pred durmi.

Za praškega vrhovnega škofa je priporočen budejeviški škof grof Schönburn. Vzvišeni gospod je priljubljen povsod ter Čehom pravičen in priazen, na glasu je tudi v Rimu; zato skoraj ni dvombe, da postane vrhovni dušni pastir na Českem.

Švedski kralj je 18. t. m. popoldne prišel na Dunaj; sprejel ga je cesar, civilni in vojaški dostojanstveniki, švedski in turški poslanec. Kralj je prišel iz Carigrada, kjer je obiskal svojega sina, ki je nevarno zbolel. 20. t. m. pa je kralj prišel poslušat v gosposko zbornico državnega zbora; pozdravit ga je šel v dvorno ložo grof Taaffe, s katerim se je daljša razgovarjal.

Pri dopolnitvi volitev v hrvaški sabor je narodna stranka zgubila en sedež (v Gradiški), stranka prava je ohranila vse sedanje sedeže.

Hrvaški sabor je 18. t. m. zopet začel zborovati. Pravna stranka se je pri dopolnitvi volitev pomnožila; prva seja je bila slabo obiskana, pa je trajala tudi le pet minut. Poznejše seje utegno biti viharne, ker vzrokov za to ne bode manjkalo.

Cesar 2. maja v Budimpešti slovesno odpre deželno razstavo. Pričujoči bodo pri tej priliki vsi udje cesarske hiše. Prestolnik Rudolf, pokrovitelj te razstave, pozdravi cesarja, ki potem izreče, da je razstava odprta.

Vnanje dežele.

Srbski kralj je 19. t. m. v Nišu s prestolnim govorom odprl skupščino. V

je-li so vrata odprta; rad bi na vse zgodaj šel na pot, da bi ga po dnevu toliko solnce ne pripekalo. Vrata so bila res samo priprta in stopi ven ter se odpravi, pozabi pa pod jaslami škornje z otrezanimi nogami. Se le ko je na dolge dve uri oddaljen od vasi, zmisli se na nje, tedaj se mu je pa tožilo vrtni se. V tem vstane gospodinja in čez nekoliko časa gre v hlev kravo molzt. Ali kako se je prestrašila, ko je tukaj namesto tujca, kojega je prejšnji večer ohranila, našla lepe škornje in v njih krvavi človeški nogi. Hitro je tekla klicat svojega moža, ko dospel ta, jameta oba preiskavati, je li bi se morda kje ne našel sled, da je kdo ubozega tujca zaklal in Bog ve iz kake hudobije pustil tu njegovi nogi z škornjami. Slednjič jima pade v misel, da je moža gotovo krava snela in zato vtaknete eden od spredaj, eden od zadaj vanjo roke iščeč po njenem trebuhu, ako bi se v njej ne nahajalo truplo tujca.

Ko nekoliko časa tako grebete po kravem trupu, primeta se za roki ter — držiš — pravi mož svoji ženi. — Da jaz držim dobro — in tako sta se vlekla za roko dolgo časa, dokler ne sprevidita, da se držita za lastne roke. Smeh ju poprime, ali vendar si ne dasta v glavo, da je njih krava tujega moža snedla, nog pa, ki so bile v škornjah iz usnja, ni mogla. Ta isti dan sta ubila kravo, ali v njej nista našla ničesar. To se jima je pa dolgo časa čudno zdelo, dokler jima ni bile povedane, da so škornje z nogami bila odrezana mrtveca visečemu na vešalih, koji je bil brez nog pokopan.

prestolnem govoru se je hvaležno spominjal gostoljubnosti avstrijskega cesarja, ko je bil pri avstrijskih vojaških vajah, kakor tudi obiska rumunskega kralja, kar je dokaz prijateljskih razmer do sosednjih držav; prestolni govor dalje naglašja, da je kralju žal, pa ne more odstraniti vzrokov razkajenih razmer do Bolgarske; vlada je naznanila razne predloge; prestolni govor se je odobral. — Skupščini načelnikom je bil imenovan bivši finančni minister Pavlovič, njegovim namestnikom pa Uroš Knježević.

O angleško-ruskem razporu so došle te le vesti: Rusi so v Pendijehu, kateri kraj so hoteli Angleži priklopiti Avganistanu, sestavili posebno vlado iz domačih glavarjev. Angleži se temu ne protivijo več. — Komarov je 17. t. m. v Petersburgu poročil, da so Avgani zapustili vse straže na meji, ruske straže pa so se umaknole v poprejšnje kraje. Ruski oddelki je zasedel Taškapt. — «Standart» naznanja, da zadnji odgovori ruske vlade pričajo, da ruska vlada želi mir in da zasedanje Pendijeha miru ne izpdkopije.

Gladstone je 18. t. m. v parlamentu izrekel, da trdno upa, da se mir z Rusijo ohrani. «Standard» pa poroča, da se nova meja vsled odjenljivosti angleške vlade skoraj tako globoko na jug pomakne, kakor je ruska vlada s početka zahtevala; Pendijeh dobje Rusi, zavežejo pa se, da ne napadejo Herata. Nu, mnogo let ne mine, ko se tudi Herat priklopi Rusiji. — V Kronstadtu so vse vojne ladje dobile ukaz, naj se pripravijo za vojno.

Poročila od 20. t. m. so bila zopet nekoliko bolj vznemirljiva. Angleška vlada je namreč zahtevala, naj Rusija še bolj od avganske meje umakne svojo vojsko, ruska vlada pa je to zahtevanje odbila ter izrekla, da zaradi anarhističnih razmer tega ne more storiti. «Pall Mall Gazette» vendar pravi, da je še vedno najboljšo upanje, da se prepir mirno reši.

Angležem dela skrb lastno njihovo vojno brodoge. Tedni je bil v Londonu zbor, katerega se je udeležilo mnogo o vojnem brodoge večjih gospodov, med drugimi tudi poprejšnji načelnik vojne mornarice. V tem zboru se je izreklo, da je vojno brodoge preslabo, da bi moglo braniti državo in sklenola se je resolucija, naj vlada tako zboljša brodoge, kanone in moštvo, da bo moglo varovati razširjene trgovinske interese angleške države.

Na Španskem so prišli zopet na sled zaroti mej vojaki; v severnej Španiji se dela za republiko; v Andaluziji so več častnikov zaprli.

V srednji Aziji zelo rožlja orožje. Iz Moskve se poroča, da v nekdanjem kašgarskem kanatu upor zelo raste. Muhamedani so se uprli i njih vodja Khakim-Khan-Turja je Kitajce popolnoma potolkel ter zasedel imenitno mesto Jahrkand in se zdaj pomika proti Kašgaru.

Iz Sudana je 17. t. m. prišla vest, da je angleška vojska zasedla Otao. Železnica do Handusa je uže dodelana in se ima podaljšati do Otao-a.

DOPISI.

Tržaška okolica, 20. aprila. — Pred malo časom sem poročal v «Edinosti» o Barkovljanskih pevcih. Poročal sem tudi, da magistrat zabranjuje tamošnjemu učitelju jih učiti. To se dopisniku iz Vrde zni skoraj neverjetno, a vendar je popolnoma resnično. Evo vam dokaza. — Velikonočni ponedeljek so se zbrali Barkovljanski pevci v gostilni g. Starca ter ustanovili «začasno» pevsko društvo. Za predsednika je bil izvoljen g. Jakob Pertot, za denarničarja pa g. Alojzij Martelanc. Podpisalo se je precej tudi nekoliko podpornih udov. Barkovljanski pevci mislijo imeti pravila enake onim društvu «Zore». Naj jih le kmalo vladi pošljejo, da jih potrdi. Precej ko so se Barkovljanski pevci izvolili «odbor», poslali so delegacijo k tamošnjemu g. učitelju ter ga vprašali, kaj misli storiti radi nadaljnjega pevskega učenja. G. učitelj je rekel na to, da bo prosil na magistratu «dovoljenja». G. učitelj je bil res «mož beseda». Šel je na magistrat ter rekel, da ako mu oni ne dajo dovoljenja pevcev učiti, obrne se na vlado. (Mislim pa, da le radi cerkvenega petja). Precej pa ko so na magistratu šli ime «vlada» — dali so g. učitelju dovoljenje pevce učiti. Iz tega se vidi, da se na magistratu vendar le «besede» vlada

boje. Žal da se pa poslednja do magistrata «preveč dobra» kaže. Barkovljanski pevci bodo imeli tedaj svoje «pevsko društvo». Svojemu društvu naj pa izbere lepo častno ime kakor na pr. druga domača pevka društva. V nedeljo 19. t. m. so bili Barkovljanski pevci na Greti v gostilni g. Ferluge. Peli so tam mnogo narodnih pesmi i pridobili si precejšno število popornih udov.

Iz Tržaške okolice, 19. aprila. — Ivan Škerl iz Greta se je tedaj skesal in svoj greh in zmoto obžaluje. To je prav in dobro, če mu gre res iz srca.

Prav bi to bilo tudi od vseh tajistih naših bratov, kateri so bili zapeljani, da bi roko na srce položili in malo pomislili, kaj so naredili, da so se dali premotiti od slabih tovarišev, kakor n. p. gospod Ivan Škerl iz Greta, ki zdaj obžaluje svojo zmoto.

Dragi okoličani, posebno vi Gretarji, — ki imate rogovilež Andreja Škabarja, ki vedno zoper Nabroga in Edinosti kriči, vedite, da je vreča uže polna, k malu poči in iz nje se izsuje gola sramota.

V Rojanu pa se je dal preslepiti nek Presenc in zdaj drži roko Sior Poldetu. Žal za sicer spoštovano hšo, katera zgubi čast v umazanem društvu.

Naj Openci povedo, kaj se je godilo na Opčinah v nedeljo, in se govorilo na našo korist, — in kaj je društvo Austria govorilo zoper Cikorijo — pa boste pričani, v kako mlako so zagazili nekateri naši rojaki.

Iz Lonjera, 20. aprila. — (Odgovor nesramnemu dopisniku «Solobarda»). — Te dni je «Solobarda» prinesla vest, da je pri nas ustanovljeno društvo «Zvon» dobilo potrjenje pravil, ter pristavila z velikim zaničevanjem zasramovanje našega društva. Očitno namreč našim pevcem, da imajo hripave, trde in ostudne glase. «Solobarda» naj bi malo brigali naši pevci! Mi smo ustanovili društvo za nas in za istega, ki je pravi prijatelj petja, naj si bode petje slovensko, ali laško in če tudi turško, samo, da je lepo. Ali «Solobarda», tako pri srcu zbada, ker se ne poje laška pesen. Ko bi «Zvonaši» peli laški, bila bi «Solobarda» zadovoljna, ko bi peli še tako ostudno, samo da bi bilo laški. Ali ker ni laški, zato jo pa to tako jezi, da čisto in poštraneč Behtingar kar jeze bledita, «Solobarda» pošilja tudi nekaj v Italijo, da pa neži (!) Italijani, ki niso nikedar še videli Trsta, ne bodo mislili, da tu biva kak drug omikani narod razen Italjanov, zato toliko in tako nesramno piše Solobarda od družih narodov.

Iz vsega njenega sporočila se pa vidi, da jih nezmerna, slepa strast vodi pri vsakej zadevi, ki se tiče nas Slovanov. Največja behtarja je pa ta, ki preseza vse druge v neumnem «Solobarda», da «Zvonaše» podučuje g. župnik svetlojanski. — Kedo ne bi se smijal t-j zmišljenosti. Za laži tržaška «Solobarda» dobi medaljo. Svetovall bi, da bi se prej prepričala o istinitosti, ne pa tja v en dan brez vsega vzroka laži trosila mej svet. Obžalovanja vredni so pa čitatelji «Solobarde», ker jih pita g. takimi otrobi! Habent sibi Nas naj «Solobarda» pusti v miru, ker zastoj je njeno rovanje mej nami. Če bolj bodo pisali proti nam, bolj združeni, bolj trdni bomo mi. Vsaj vas dobro poznamo, vi tički irredentarji.

V Vremah, 14. aprila. — Narodno gospodarstvo uči, kako se ima človeštvo za živež truditi, kaj in kako ima delati v dosegu pravega blagostanja. Gospodarstvo sploh je vsako človeško delovanje z namenom, si vsako premoženje ohraniti ali še celo pomnožiti, katero more potem raznim potrebam in željam človeštva zaostovati. K prvemu blagostanju narodnega gospodarstva našega ubozega a prinega kmetovalca je treba: izgledne živinoreje in pa, kakor nekoliko uže pričeto, pogozdovanje puščobnega vremškega Krasa. Vsled pomankarja mnoge in dobre klaje ne more biti živinoreja pri nas izgledna; ali vsaj žeteli in upati bi bilo boljših časov, da bi si pridni Vremci zopet mogli do tolikih repov opomoči, kolikor so jim jih zadnja slaba leta odvzela. Dobro in rodovitno polje, katero se mora sedaj s pilčim gnojenjem zadovoljiti, krepčalo bi se z rastjo množenjem živinoreje in povračalo bi stoterne odstotke.

Podal nam je že Peter Kowarž, vodja prve kmetijske šole v Dolnjem Avstrijskem, dvanajst poglavitnih gospodarskih vodil, izmed katerih si vsaj en č. bralcem samo prvo in zadnje navesti: «Prideluj mnogo mesa, to je, prideluj mnogo in dobre klaje, da bodeš dobro redil mnogo živine; živina je stebel kmetijstva.» A temu vodilu je za sedaj nemožno ustreči; tem lažje je pa poslednjemu ustreči, katero se glasi: «Nobene pesti zemlje ne puščaj neobdelane». Ker pa imamo mnogo takih pesti zemlje na našem golem Krasu, nam je tedaj v naš prid in blagostanje temu vodilu ustrežati. S tem bomo zadoščevali človeškim potrebam, ob enem pa čuvali nad naravnimi močmi našega opustošenega Krasa. Umno gospodarstvo je pri nas edino sredstvo, da ustrežemo omenjenemu vodilu, in če tudi ne sebi, pa svojim mlajšim k bo-

ljšem blagostanju pomoremo. Glej, dragi Vremčan, zdaj mnogokrat, čudeč se tolikemu lesu, kateri se po južnej železnici v Trst prevaža, praviš: Enkrat mora tega konec biti. Ali varaj se. Skrbi se, da tam, kjer je to drevje rastle, v 50 letih uže zopet ostra sekira gospodari. Tedaj gledati nam je le na to, da bodo kdaj tudi naši mlajši sad našega truda želi in se spominjali nas, kot pridnih dedov in pradedov, kakor se mi nekdanjih neusmiljenih sekir spominjamo, katere so pred stoletji naš Kras lepe zelene odeje oropale. Da je v Vremenskeji župniji prava dejanska volja do umnega pogozdarjenja, pričajo uže marsikateri holmci krog naših vasic, kateri so bili pred 10 leti goli, a zdaj nam uže svoje lepo ozelene glavice molče. K takemu začetju je treba v vsakej župniji izglednih in razumnih mož, da ljudstvo o pogozdovanju podučujejo in mu lepo prihodnost po trudopolnem delu kaže. Hvala Bogu, da prav o našej župniji imamo mej drugimi takimi možmi moža v g. Fran Novak-u, kateri nam ne služi samo v Britofu kot izgleden poljedelec, temuč vsej župniji tudi kot izgleden pogozdovalec. On je uže nad 100 tisoč raznih drevesc zasadil, v katerih senci se uže po truda polnem delovanju bladi; zato je bila tudi njega pridnost od vis. ministerstva obdarovana. G. N. navdušuje vse občinstvo dejansko k umnemu pogozdovanju in naše vilo ljudstvo sluša posneme vrednega moža, kateri ne skrbi le za sedanje osobno, tem več sploh za boljše blagostanje svojih in naših mlajših. Bog nam ga ohrani še mnoga leta kot dobrega pospešitelja k boljsemu blagostanju, kajti naloga mu je: Spoznanje, spodbujanje in množenje pridelovalnih in izdelovalnih moči; toraj tudi vedno pomnoževanje omike človeške. G. N. je tudi oni mož, kateri je pred leti našemu občinstvu prorokoval, da nas bode vis. vlada silila k pogozdovanju Krasa, naj si bode posredno ali neposredno, in to se je letos uresničilo. Postava o pogozdovanju Krasa je uže pred kratkem od Nj. Velikanstva potrjena; o kateri hočem v kratkem sporočiti, da je ne bode eden ali drugi drugače tolmačil, nego je v istini.

P....r.

Ospe, 14. aprila. — Odpeli so zvonovi veselo alelujo, radost je bila brati na slehernem obrazu vernega kristijana. Mir nam je prinesel naš gospod rešitelj. Da bo pa ta mir trajen, zato moramo skrbeti mi sami. Ljubezen naj nas uklene v gospodov jarem. Ako bo ljubezen vladala mej nami, gotovo prisije lepše solnce pravice in resnice pred naša vrata.

Kakor pa ni veselja brez žalosti, tako je tudi v osapek fari poglajnet cvet grenkega pelina. Naš čest. gospod župnik bi imel zapustiti našo župnijo, ki si je v kratke dobi osmih let na cerkvenem polju toliko opomogla, da stoji nevesta Kristova v lepej krasnej opravi, kar blagodejno vpliva na krščanska srca. Saj Slovenec ne najde nikder toliko tolažila za prevaro tega sveta, kakor v sv. veri, in ako ima še vrh tega lepo okrašeno cerkev, gotovo mu srce od veselja kipi, ter radostno vsklikne: Te Deum laudamus!

Da bi še na dalje napredovali na tem polju, potreba je še na dalje skrbnega in unetega duhovnega gospoda.

Z neznatnimi izjemami pa težko dohomo v teh časih toliko požrtvovalnega gospoda župnika kakoršen je sedajni.

Ves za lepoto hiše božje unet se ne straši ni truda ni potov, le da bi vredil cerkev in njeno opravo, kakor je cerkvi spodobno. Praša se pa, kje so viri za tolike stroške? mar ima cerkev kaj nakopičenega premoženja? Nekakovega. Oua se oskrbuje samo z darovi, ki jih krščanska roka v ta namen daruje. Iz tega se vidi, kako je naš mili Slovenec veren in ponosen na svojo cerkev. Posebno moramo v poštev jemati našo vas Ospe, ki je sama ob sebi ubožna, pa toliko več požrtvovalna. Koliko je naš Osapec storil za svojo farno cerkev, temu je priča stolp, ura, novi zvonovi, župnijska hiša, pokopališče. Ni čuda, ako se šibi pod težo stroškov. Naj bi bili oni dve vasi v pomoč, gotovo ne bi bilo nikdar slišati razžaljive besede. Kdor je pri enem in tistem kamenu krščen in uživa vse duhovne dobrate, ta je dolžan tudi pomagati svojim sofaranom bremena lajšati.

Grdo je toraj obrekovanje, da Osapei sploh duhovna preganjajo; ne, oni se le branijo večja bremena prevzeti. Ne branijo se pa stari pravom in tirjavam zadoštiti. To naj si dobro zapomnijo oni, ki vse na Osapec zvrčajo, da so oni nasprotniki duhovnikom. To se ne pravi duhovnov preganjati, ako se oni drže starih tirjav. Naj pomagajo tudi Gabrovčani in Mačkoltani vsaj za eno tretjino in bomo videli, kakli lep mir bo vladal v fari.

Cerkev se bo zaljšala z majhnimi doneski, kar bo na čast ne le Osapeem samim, temveč vsem župljanom. Od samih besedi se nikdo ne zredi. Zatoraj pravimo: Mir in prava sloga naj vlada mej nami.

Več občinarjev.

Domače in razne vesti.

† **Andreja Bolé.** V ponedeljek v jutro je umrl nagloma 72letni Andreja Bolé, posestnik v Rojani. Rajnik je bil, če prav mož po starej šegi, vendar skozi skozi značajan, ter se je vselej razveselil, ako smo Slovenci napredovali. Zapustil je lepo družino, kojoj je vzgojil v pravem krščanskem duhu. Bil je blag mož in obče priljubljen. Bodi mu zemljica lahka.

Včeraj je bil pogreb, in sicer tako veličanski, kakoršnega v Rojani še ni menda bilo: 9 duhovnikov, pevski zbor, ki je pel pred hišo in v cerkvi, vse polno okoličanov iz vseh krajev okolice, mnogo mestne gospode in meje njo tudi zastopniki društva Edinost, krasnih vencev prenapolnjen voz — vse to je dokaz, kako spoštovan je bil rajnik, katerega smo mi o svojem času stavili v izgled okoličanom.

Predsedništvo društva Edinost vabi vse odbornike, namestnike in poverjenike v sejo, katera bo v nedeljo v Skednji v gostilni g. Jožefa Sancina — Nemca ob 4 uri popoldne. Volil se bo lokalni volilni odbor za Lokraj. Po seji bode domača zabava, katere se udeležijo razni pevski zbori in mnogi rodoljubi iz mesta in okolice.

Shod »Edinosti« pri Lovcu. Kakor je uže zadnjič poročala »Edinost«, da bo v nedeljo shod še sijajnejši nego na Opčinah, tako se je tudi zgodilo. Koj po 3 uri je pričelo vreti ljudstvo vkup, bilo ga je okoli 2000. Prišla so pevska društva, »Skala«, »Zvona« in »Zora« s svojim ženskim odelcem. Narod se je zbiral na vrtu, v zgornji in spodnji dvorani. Odbor se je sešel v posebni sobi ter izbral volilni odsek za II. okraj. Imena odbranih se priobčijo z drugimi vred. Meje tem, ko je odbor imel svojo sejo, prepevali so zdaj »Zoraši«, zdaj »Zvonaši« in zdaj zopet »Skalaši« posamezno in tudi skupno. Divno je čuti to petje, ki se glasi tako milo in zopet tako močno. Narod je bil navdušen in reči smemo, da ni bilo izdajke meje nami.

Tu sem naj bi bili prišli pogledat Cikorjaši in videli bi bili, da je njihovo delovanje skoraj brezvpešno. Ker ko bi bil ta shod naznanjen javno, bilo bi še 2 do 3 pota naroda več došlo. Ali to naznanilo je prineslo samo naše glasilo in glej toliko naroda, da ni bilo nikder prostora najti. Meje krasno petje se je vlelo pa tudi navdušeno govorjenje. Prvi je povzdignol svoj glas g. V. Dolenc, tajnik društva Edinosti. S krepko in zmerno besedo je opominjal narod, naj se nikar ne da preseliti od naših sovražnikov Italijanov. Naš poslanec mora biti g. Nabergoj in ne pa garibaldinec Mauroner. Ko je končal govor z nazdravom na presvetlega carja, zadonelo je iz vseh grl gromoviti živijo. Vse, mlado in staro se je odzvalo ter stoječ pelo cesarsko pesen. Krasen prizor!

Govorili so tudi drugi gospodje in spodbujali narod k vstrajnosti. Splošno veselje je pa bilo, ko je govoril »Črni Jurij«. Prav v domačem jeziku je našel pregrehe »Cikorjašev« in obžaloval naše ljudi, da se dajo »Iredentarijem« v pest. Svoj govor, ki je bil večinoma v verzih, zasolil je z dovtipi tako, da je bilo veliko smeha. Vse je kričalo: Strani s Cikorjaši, ven z »Iredentari«. Mi nemarimo Mauronerja, mi nečemo biti izdajalci, mi se držimo naše Avstrije. Ljudstvo se je pričelo razhajati na večer in se pristrčno poslavljalo. Največji del je šel proti svet. Ivanu. Bilo je nad 500 ljudi, ki so v mesto došli: zapeli še nekoliko pesni na vrtu »al Aurora«.

Tako smo končali shod pri Lovcu. Bog daj, da bi drugi bili še sijajnejši od prvih. Najsrčneje nas pa veseli, da se pri vsaki priliki zbere toliko pevcev, ker oni dajo shodu pomen kake slavnosti, ne pa pri proste seje. Slava jim! V nedeljo bode seja v Skednji, kder se nam je nadejati še večje udeležitve. Dakle, bratje, v nedeljo v Skednji na svidanje!

Tržaške novosti:

Burja jo je v morje vrgla. Ko je zadnje dni jako brila burja se je 58 letnej Ivani Sinigoi prigodila nesreča, da jo je silna burja odnesla v morje. Ubogo starko sta rešila dva mornarja. Bila je nezavedna in v Lloydovi lekarni so jo komaj oživel, ker se je bila zelo prestrašila. Odpeljali so jo potem na njen dom.

Vol je ušel. Po železnici so pripeljali celo čredo volov za tukajšnje klančice. Enemu teh volov se pa ni dopadala družina in pobegnil je od nje. Imeli so dosti opraviti predo so ga vjeli.

Poskušeni samomor. Blizo Opčin se je hotel obesiti 43 letni sluga Martin M. doma iz Logatec. Ljudje, ki so šli mimo, zapazili so ga in prerežali motvor, na katerem je visel. Odpeljali so ga v bolnico.

Poskušeni samomor. Neka 22 letna deklica doma iz Malega Lošinja je skočila v morje. Pomorski stražniki so jo izrekli iz morja ter jo, ker so videli, da je zgubila pamet, odpeljali v bolnico.

Samomor. Vtorek na jutro ob 7 in pol skočila je pa iz 4 nadstropja št. 963 ulica Zonta 18 letna deklica na tlak. Pohila se je smrtno, prvo pomoč dali so jej v lekarni Jeroniti. Okoli 11. ure je umrla. Pravijo, da je ljubezen kriva njene smrti. Sinoči si je zavdala v lastnem stanovanju,

Piazza piccola št. 1 lekarničar Anton Felice rojen iz Vidma na Italijanskem. Pustil je pismo, v katerem piše, da ni hotel živeti, ker na svetu ni več prijateljev. — Samomor se uže strašno množe v Trstu! V pijanosti. Nek izvošček, ki je bil tako pijan, da je komaj na kozlu sedel, podil je v nedeljo v jutro ob 4. uri tako svojega konja po ulici Corsia Stadion, da je zadrl z vozom ob vogal hiše št. 23. Voz se je ves razrušil. Voznik je odletel daleč strani in se nekoliko poškodoval. Le konj je ostal zdrav, da je potem kose razbitega voza in pijanega gospodarja ulekel domov.

Nož. Z nožem je ranil nek mladenič v nedeljo na večer neko 18letno deklico, ki je bila z svojim ljubimcem in nekim drugim prijateljem v neke krčmi ulice Kolonje. Komaj je stopila na ulico, skoči hitro proti njej in jej zada štiri rane, dve na desni strani prsi in dve na desni roki. Ranjeno so osvedli v lekarno Leitenburg in potem v bolnico. Vzrok zakaj jo je ni znan, pravijo, da zato, ker ga ni hotela ljubiti. Smešna ljubezen, koliko je nesreč kriva.

Policijsko. Dva voznika eden 38, drugi pa 45letni, oba iz Trsta, pričela sta se v nedeljo večer na ulici Barr. vecchia okoli 11. ure z kameni lučati, tako da so bili mimogredoči v nevarnosti, da bi jim kak kamen ne priletel v glavo. Straža je v trenutku, ko je prvi hotel zasidati svojemu nasprotniku nož v prsi, zadaj pristopila in s tem zabranila več nesrečo. — Zastonj so se hoteli najesti in napiti neki tržaški potepini v gostilni »al Boschetto«. Prišlo jih je devet, na glavi jim nek 35letni agent iz Trsta. Zajeli so in zapili za 7 f. 16 n. Počasi so hoteli oditi in sicer posamezno. Osem jih je odneslo zdravo kožo, ali devetega so pa na prošnjo natakarja prijele straža, ker ni imel s čim plačati. — Nek 47letni težak iz Trsta je ukradl svojemu gospodarju vrečo pečatnega voska, ki je bil vreden kakih 20 f. Straža ga je za njegovo nepošteno dejanje spravila v varnost. — Priprli so tudi nekoliko ponočnih razgrajčev in usmiljenih sester za njihovo preveliko usmiljenost in lepo obnašanje.

Izpred sodišča. 62letni Nikolaj Zanon iz Izle je bil obsojen na 5 mesecev težke, poostrene ječe, ker je na lastnega sina sprožil puško, nabito z olovni kroglicami. Zadel ga je vlevo nogo. Obsojeni so bili na sedem mesecev ječe radi tatvine Josip Kio, rodom Mačkar, Veronika Darman iz Velikoveca in Ivana Dekanova iz Ljubljane.

Ave Maria! Podučljivo razlaganje molitve »Češčena si Marija!« Za Smarčično opravilo spisal Jožef Kerčon, duhovno ljubljanske škofije. Z dovoljenjem visokočestitega kapitelvikarstva ljubljanske škofije. Založila katoliška bukvarna v Ljubljani. Te »Smarčice« se odlikujejo po posebno dobro odbrani tvari in praktičnej izdelavi. Že ime preč. gosp. pisatelja, unetega pospeševalca Marijine slave je porok, da bo ta prelepa Marijina knjga v srcih vernih Slovencev na novo poživila ljubezen in udanost do prečiste Device in Matere Marije ter posebno dobro služila prelepej manjlo-kovej pobožnosti.

Tvarina je tako-le razvrščena: Materin dom — Marijina prva daritev — Mati, pozdravljena od Boga — Mati, pozdravljena od ljudi — Materino ime (2) Materino srce (2) — Materina čast — Materina slava (2) — Materin dar (4) — Materina sreča (3) — Materina moč (3) — Materina bolečina (3) — Materin blagoslov (4) — Materina zvestoba (2) — Materina beseda za slovo — Pričeljena je sv. maša molitve po vsakei tihji maši, lavretanske litanije in sv. križev pot. Knjiga se dobiva v katoliške bukvarni v Ljubljani. Cena jej je ta le: Vezane pol usnji 90 kr. Vezane vsa v usnji 1 gld. Vezane vsa v usnji zlata obreza 1 gld. 20 kr. Po pošti 10 kr. več. Kdor jih 12 skupno naroči, dobi eno za nameček.

Tržaški iredentari v 16. stoletju. 19.

aprila 1508, tedaj pred 378 leti ko se je unela vojna mej cesarjem in beneško republiko in se je beneška vojska naglo pomikala proti Trstu, pobegnil je Giovanni Pase iz Trsta v Mlje ter je tam beneškemu županu ovdal tržaške razmere. Vrnol pa se je zopet v Trst a tu so ga prijeli, postavili pred vojno sodbo v Ljubljani ter mu glavo odsekali. — Ko bi se danes tako delalo z iredentariji, koliko bi jih bilo — brez glav.

Nesreče. V ogerskej državni tovarnici za jeklo je 19. t. m. vstal ogenj, mej tem, ko je tutil hud vihar. Pogorela je tovarniška škoda je en milijon gl. — Mesto Viznič v Bukovini, ki ima 6000 prebivalcev, pogorelo je za nji petek ponoči; 150 hiš z vsemi stvarmi poslopji je v p. pelu, 600 obitelji brez strehe in dva človeka sta zgorela; pokončan je ves živež, beda nepopisljiva.

Iz računstva. Neka obitelj, skupaj deset osov, sešla je nek večer okoli kaminitice mize pod lipo na vrtu, vsak ud te obitelji je sedel na svojem stolu. Govorilo se je o tem in onem. Mali Tineček se je hvalil, da uže zna izračunati, koliko minut ima leto. Nato mu reče oče: »Prav da znaš, ali bi pa ti znal tudi izračunati,

kolikokrat se nas deset, ki tukaj krog mize sedimo na deset stoli, lahko tako presede, da ne bomo vsi na tistih stolihi sešli, kakor sedimo zdaj?« — »O to je lahko — odgovori Tineček brez premisleka — desetkrat!« »O ho ho ho! — zasmeje se njegov priletni brat Martinček — vsaj stokrat se lahko presedemo!« »Jaz pa mislim, da bi se lahko vsaj milijonkrat presedil — pravi najpriletni sin Stefan, ki je hodil uže v latinske šole in znal dobro računati — počakite, da naredim račun, račun se tako le:

$2 \times 3 \times 4 \times 5 \times 6 \times 7 \times 8 \times 9 \times 10 = 3,628,800$; to je: presedemo se lahko tri milijonkrat in šestosemdvajsetstisoč in osemstokrat in ko bi se brez prestanka noč in dan tako presedavali in vsako minuto enkrat presedli, potrebovali bi okoli sedem let, da to presedavanje dokončamo, ker v letu je, kakor je Tineček poprej izračunal, nekoliko nad polu milijona minut.

Zahvala.

Za vse znake srčnega sočutja v smrti našega nam nepozabljivega očeta Andreja Bolé se vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, osobito deputaciji društva »Edinosti« najsrčneje zahvalujemo. Iskreno zahvalo izrekamo gg. rojanskim pevcem za ganiljivo petje in sploh vsem, ki so mu blagovolili izkazati zadnjo čast.

Zalujoča rodovina

Bolé.

V Rojano 21. aprila 1885.

Prošnja.

Umrli je 7. prosenca t. l. velečestiti gospod župnik dekan in zlatomašnik Valentin Pušavec tukaj v Jelšanah. Mnogo se je v svojih krepkih letih trudil in tudi gotovo dosti svojega premoženja za zidanje potrošil, tako da je ubog umrl. Milo se vidi podpisnemu videti, da na njegovem grobu moli lesen križček in bati se je, da ne bo drugaga. Zato se obrača na velečestite gospode rajncega prijatelje, znance in njegove bivše veleč. g. kaplane s prošnjo, naj mu kak dar za spominček blagovoli darovat.

Markič.

Tržno poročilo.

Kava in sladkor — jako iskano blago, katero se prodaja po viših cenah. — **Sadje** tudi dobro obrajano. — **Olje**, prav tako. **Z. petrolje** je manj prašanja; cena pa je trdna in stalna na f. 375.

Domači pridelki in žito, boljše kupčija po viših cenah; menenje je, da se žito še podraži; ali temu je uzrok angleško-ruska homarija.

Les — jako iskan in se cene pomikajo višje. — **Seno**, dobro konjsko f. 1.20 do 1.65.

Borsno poročilo.

Borzijsanci so se bili uže pomirili zaradi vojske v Afganistanu, ali včeraj so zopet po borski trosili vznemirjajoči vesti in zato so kurzi valut poskočili, oni papirjev pa nekoliko padli; pa to je po našem menenju le manevar, ali pa slamatni ogenj.

Dunajska Borsna

dne 21. aprila.

Enotni drž. dolg v bankovcih	81 gld 20 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	81 » 45 »
Zlata renta	105 » 65 »
5% avst. renta	96 » 35 »
Dejnice narodne banke	855 » — »
Kreditne dejnice	283 » — »
London 10 lir sterlin	125 » 60 »
Napoleon	— » — »
C. kr. cekini	9 » 92 1/2 »
100 državnih mark	5 » 89 »

Književnost.

Izšla je ravnokar »Slovstvena zgodovina za slovenske ljudske šole, katero je spisal Janko Leban, učitelj v Lokvi. Knjiga je pisana prav v lepem lahko umljivem jeziku. Dobiva se pri založniku R. Miliču v Ljubljani. Cene nema naznanjene. Beli dan je zagledal tudi 7. snopič ljudske knjižnice, ki ima dve jako lepi povesti. Slovenci sezite po tej knjižici, ki velja snopič le 6 nov. Izšlo jih je doselej 7. Za 42 nov. si vsak lahko uže lepo knjižico omisli. V nijednej pravej slovenskeji hiši ne sme manjkati.

Gospodarske in trgovinske stvari.

O žvepljanji trt.

Skušnje mnogih let, od kar nam grozdna bolezen (plesnoba imenovana) uničuje ta poglaviti pridelek naše dežele, pokazale so, da je žveplo najboljše in najzdatnejše pripomoček proti tej bolezni. Žvepljanje je zanesljiv in gotov pripomoček, to pa le tedaj, ako se to delo prav izvršuje in o pravem času.

Zato podajemo vinogradnikom kot vodilo v tem važnem opravilu poduk, kateri je posnet iz skušenj in večletnega opazo-

vanja zvedenih kmetovalcev, kakor tudi iz naukov uže drugod objavljenih. Vse te nauke, prirejene s posebnim ozirom na našo domačo zemeljno, klimatično in gmojne razmere, podajemo tu zdolaj ter gorko priporočamo, da se jih naši kmetovalci temeljito priučijo in se po njih natančno ravnaajo, ker prav od tega je odvisen dober ali slab vspeh žvepljanja:

1. Rabi naj se za žveplanje samo čisto Sicilijansko ali pa Romansko žveplo. Priporočajo se zlasti prvo, ker je nekoliko ceneje in dejansko spoznano za dobro in uspešno. Gledati pa je, da je prav drobno zmleto, kot najfinjša moka (prah), zato kër tako žveplo se bolj prime in lažje zleze v najtesnejše prostore, česar pri debelo zmletem žveplu ni pričakovati. Kupuje naj se žveplo pri poznanih, poštenih in vestnih prodajalcih.

2. Žveplati se mora le v tihem, suhem, gorkem vremenu, od jutra, ko je rosa minola, do 3. ali 4. popoldne.

3. Navadno se mora žveplati do 5krat: Prvikrat se mora žveplati brž ko se zarod prikaže. To žveplanje je najvažnejše, ter se ga ne sme zamuditi.

Drugo žveplanje naj se opravi kakih 8 dni pred cvetjem, kadar so grozdiki uže dobro razviti.

Tretje žveplanje naj se vrši kakih 8 dni po cvetju. Meje cvetenjem naj se trta pusti v miru, ta čas se ne sme nobenega dela pri njej opravljati. Napačno je tedaj ravnanje nekaterih, ki žveplajo, ko je grozdje v cvetju, kajti žveplo cvetje pomori in stori, da se jagodice osujejo. Četrtnkrat se žvepla dva ali tri dni pozneje, to je takrat, kadar so jagode debele ko grah.

Petikat se žvepla samo takrat in tam, kder se vidi kako znamenje boleznin in kder se je bati, da bi se ta ne razširila.

4. Posebno je paziti, da se prvi dve žvepljanji izvršijo o pravem času, z vso pazljivostjo in obilno, ker če se te dve prav ne opravite, ali ne o pravem času, druga poznejša žveplanja bodo malo ali nič koristila.

5. Če se je prvo in drugo žveplanje prav in o pravem času izvršilo, bode zadostovalo, da se pri tretjem in četrtem žvepljanji ožveplajo samo tisti grozdiki, na katerih se vidi bolezen. V tej dobi in od te naprej treba je pa opazovati in pregledovati vsaj enkrat na teden vse trte sploh in, kder se vidi kaj bolnega grozdja, precej se mora požveplati.

6. Če v času 48. ur po prvem ali drugem žvepljanji pride dež, da žveplo spere, ali mleden veter, da ga odnese in spiha, treba je žveplanje ponoviti, kakor nitro vreme pripusti. Pozneje, ko pride bolj toplo, zadoščuje, da žveplo 24 ur na trtah ostane, zato da napravi svoj učinek vsled pekočih solčnih žarkov.

Pri prvih dveh žveplanjih obilnost nasutega žvepla ne škoduje, marveč koristi; pri dveh zadnjih pa se ne sme preobilno žveplati, ker premočna toplota bi utegnola posušiti tiste grozdice, ki bi preveč žvepla na sebi imeli.

Poslano.)

Dones sem bil pri magistratu, da tam kakor hišni posestnik in fabrikant octa plačam svoje davke. Prosil sem, naj se mi zapíše in razloči po slovensko, kaj in zakaj sem plačal; ali uradnik mi je odgovoril: »Mi nemamo nič opraviti se ččavi«. (Non abbiamo niente da fare cogli schiavi). Na ta odgovor sem se komaj mogel zdržati, da nisem presegel meje dostojnosti. Prašam pa visoko vlado: ali smo mi res sužnji, da nas smejo mestni uradniki, ki so postavljeni na mesto c. kr. uradnikov, tako zaničevati? Ali ne misli visoka c. kralj. vlada ustaviti te turške krutosti? Kaj ne dobomo še pomoči proti takemu paševanju? Jaz plačujem pošteno svoj davek; sem posestnik v Trstu; imam torej pravico tirjati, da me vlada brani pred surovostjo magistratovih uradnikov.

Matiža Železnik,
posestnik hiše in zemlje v Trstu.

Odgovor na poslano iz Bazovice v št. 30. Edinosti.

Zelo me veseli vaše poslano, ko čitam da ste vrli narodnjaki, ali od druge strani ne morem se prečuditi, kako vi morete dopisnika iz sv. Ivana imenovati nepoštenjaka. Pri sv. Ivanu imamo pravega cikorjaša, ki se piše Čufar in ta je bil omenjen v našem dopisu, vas pa, gosp. Zuffar, nemam čast osebno poznati, vaše ime je nemško, srce vaše pa znate vi, kam škili. Ko se sodnijo plašite mene, to me ne briga, vi činite potrebne korake in skrbite, da boste moje plačali, pozdravlja vas sv. Ivanski dopisnik.

* Za takove članke je uredništvo toliko odgovorno, kolikor mu dotični zakon velevala. Uredn.

† ANDREJ BOLE

Kaj je v človeškem življenju gotovejše od smrti, česa ne nahajaš gotovejše od smrtne ure? Ona nema usmiljenja z siromakom niti z bogatinom, niti z dobrim in čednostim, niti hudobnim; ne priznane starosti ni mladosti, lahko istočasno preti starčku in mladeniču. — Tako govori sv. Bernard in to se nam kaže povsod v

